

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՏՆՕՐԻՆ ԽՄԲԱԴԻՐ

Ե Ի

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԵՆՏՆԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ղալաթիա Բէրէմպէ Բազար
Խրտի Խանի դէմը Սամուր փողոց
թիւ 8

ԳԻՆ 20 ՓԱՐԱՅ

Կ. ՊՕԼԻՍ 20 ՆՈՅԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼԻՍՈՅ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Արեւելեան խնդրոյն սպառնալիք կերպարանք մ'առնելէն ի վեր, Անգլիոյ կառավարութեան բռնել սկսած բացայայտ լեզուն ու կորուսկ և սրտ ընթացքը բաւական է ցոյց տալ թէ Անգլիա հաստատ միտքը դրած ու որոշած է ի հարկին Կ. Պօլիսը պաշտպանել և չ'թողնուլ որ թուրքիոյ վրայ արշաւող պետութեան ձեռքն անցնի այդ քաղաքը, որ բովանդակ Եւրոպայի կողմէն իրաւամբ Ասիայ ու Եւրոպայի միակ բանալին նկատուած է:

Սոյն պաշտպանութեանը ստիպողական և հարկ անհրաժեշտ ըլլալուն վրայօք անգլ. Տէլի Նիուզ Բերթը հետեւեալ կերպիւ կ'իտօսի.

Եթէ յառաջիկայ դեպքանաժողովոյն մէջ տեղի ունենալիք բանակցութիւններն, կրտսէ, յաջող արդիւնք մը չ'ունենան, և Ռուսիա ալ զինուորութեան գիւմելու ըլլայ, անգլ. կառավարութեան առաջին գործն ու պարտքը պիտի ըլլայ անմիջապէս Պօլսոյ պաշտպանութեանը համար միջոցներ ձեռք առնուլ: Արդէն անգլիացի սպայներ հասած են ցարդ յիշեալ քաղաքը, և սուտ խօսած չեմք ըլլար եթէ ըսեմք թէ՛ այդ ըսպայներն պաշտօն ունին 1834ին՝ Չափման զօրապետին սկսած գործն աւարտելու, ճիշդ այն ռազմագիտական գծերուն վրայ, որք անկէ առաջ Պ. տը Մօլթըքէի և Շէզնէյ գընդապետին ուշադրութիւնը գրաւեցին, և որք վերջէն ալ Մակինթօզ զօրապետին մասնաւոր մէկ յիշատակագրին նիւթն եղան:

Սակայն ուրիշ կարեւոր կետ մը կայ քննութեան առնելու: Կան տակաւին անձինք՝ որք ո՛չ միայն Անգլիոյ այլև միջին ու արեւմտեան Եւրոպայի համար ալ Կ. Պօլսոյ ինչքան արժէք ունենալը չեն գիտեր, Բայց

մեք չեմք զարմանար, գիտնալով որ այսքան դիւրին բան չէ երկրի մը յարգն ու արժէքը ճանչել, նոյն իսկ այդ երկիրն եթէ Վոսիփորի վրայ չ'ունած մեծ քաղքին նման ծովու և ցամաքի կողմէն գերազանց առաւելութիւններ ալ ունեցած լինի:

Յունաստանէն հոն գացող առաջին գաղթականներն չ'տեսնելով՝ նեղուցին արեւմտեան կողմէն աւելի ելան դորա արեւելեան կողմը նախամեծար բռնեցին ու հոն (Ղալաթիոյ կողմը) հաստատուեցան, սակայն և այնպէս ետքէն համնող արկածախնդիրներուն ընտրած իւրզանդիւնի կողմը ինչ խոշորահաստ դէրքեր լեցոյց: Այս քաղաքն արդարեւ գրեթէ մէկ հատիկ և աննման դիրք մ'ունի, և կարժէ որ զօրաւոր տէրութեան մը ձեռքը գտնուի:

Ասոր պատճառը դժուար բան մը չէ գտնելը, Կ. Պօլիս նեղ ջրանցքի մը վրայ չ'ընտրած է որ Եւրոպայ ու Ասիան կ'զատէ իրարմէ, բայց երկու մեծ ծովեր ալ, Միջերկրական ու Սև ծովը, իրարու կ'միացնէ, և այն տէրութիւնը՝ որոյ ձեռքն եղած ըլլայ դորա երկու ավազներ, կրնայ այսօրուան օրս առաւել քան երբեմնէ՝ Վոսիփորն ու Մարմարան անառիկ ընել: Տարտանէի առաջն ալ անանցանելի գուռ մը դրուածին պէս, մէկ կողմէն Սև ծով ընդարձակ նաւակայան (տօք) մը կը գտնուի, և միւս կողմէն զօրաւոր միջոց մը կըլլայ փոքր Ասիոյ արշաւանաց դէմ: Կ. Պօլսոյ և իր երկու նեղուցներուն տէր եղող զօրաւոր Պետութիւն մը՝ կարող կըլլայ նաեւ իւր զօրութիւնը Միջերկրականի մէջ ալ գործածել և աղբեցութիւն մ'ալ ունենալ ասիական այն մասին վրայ որ մէկ կողմէն մինչև Պարսկային ծոցը և միւսէն ալ մինչև Կարմիր ծով կերթայ կ'յանգի:

Օսմանցիք, եթէ յունական կայսրութեան այս վաղեմի մայրաքաղաքը ձեռք անցուցած չ'ըլլային, չէին կրնար ո՛չ Լըբանթի կռիւը յառաջ մղել, և ոչ ալ երթալ Վիէննան պաշարել: Եւ եթէ Տաճկներն կրցան իրենց տիրապետութեան սահմանն

այսքան ընդարձակել, ինչե՛ր արդեօք չ'կրնար ընել այնպիսի ազդ մը, որ գերմանացի գաղթականներուն օգնութեամբ, տարածած ու զգացնել տուած է իւր գերիշխանութիւնը արջային բռնութենէն մինչև խաղաղական ովկիանոսը, Հիւսիսի ընդարձակ անապատներէն մինչև Օքսօսի ժեռուտ և անբերրի դաշտերն և ճերմակ ծովէն մինչև պարսկական սահմանագլուխը:

Արեւելքի մէջ Անգլիոյ ունեցած շահերն եթէ արժէք ու նշանակութիւն մ'ունին, ինչո՞ւ համար ուրեմն այդ կողմերը՝ Տարտանէի կողմէն թէ՛ ծովէն և թէ՛ ցամաքէն կըրելիք յարձակմանցը ենթակայ թողունք: Արդարեւ մեք Անգլիացիքս՝ այդ կողմերը պաշտպանելու համար պիտի կուտինք, բայց ինչո՞ւ համար դրամի և արեան կորստի դիմենք, երբ կրնանք՝ եթէ ուզենք՝ այդ վտանգին առաջն առնուլ խիզախ և արի դործողութեամբ մը:

Քննութիւնն արդէն խել մը գերազանց դիրքերով օժտած է Կ. Պօլիս քաղաքը, որք մարդկային ձեռաց դործ չ'ըլլալով հանգերձ, կըրնան սակայն մեր ձեռքն եղած կրկին զօրութեան, այն է ծովային և ցամաքային զօրութեանց դործածութեանն յարմարիւ: Ծամաքին կողմէն մեր դրաւելիք գիծերը՝ նաւատորմնիս կ'պաշտպանեն, և տօրմիդնիս ալ փոխադարձութեամբ այդ ցամաքային գծերը: Կէլիպօլսոյ թերակղզւոյն արեւելեան մասը բռնելով միայն, կրնանք մեր ծովային հաղորդակցութիւններն ապահովել, — որն որ յաջողութեան մէկ գլխաւոր և էական մէկ նպատակն է —, և Կ. Պօլսոյ արեւմտեան կողմը գտնուած բարձունքներն ալ դրաւելով կրնանք նոյն իսկ քաղաքին և Վասթորի վրայ իշխել: Գործելու պատրաստ անգլիական զրահաւորաց ներկայութեամբ՝ ծովու ճանքով Կ. Պօլսոյ վրայ յարձակում մը բնուէ չ'կրնար փորձուիլ: Գալով ցամաքին վրայ բռնելիք դիրքերնուս, որք արդէն

բնութեամբ զօրաւոր են և տալիս, ասոնք ալ կրնան մէկ վայրկենի մէջ արուեստաբնական վիճակի մը մէջ դրուիլ, և չորս հազար անգղիացի զինուոր կրնան կենալ հոն այնքան երկար՝ ինչքան ատեն որ կարենանք ասոնց պարենք, զգեստ ու սաղմամբերք հասցնել:

Չէք մէծէի հիւսիսային կողմէն մինչև Մարմարայի վրայ տարածուած բլուրները և մինչև Սև ծովուն նեղուցին վրայ իշխող բարձունքը՝ անգղիացի այդ ձեռքն աշխարհի զորաւոր և յարմար զինքեր կ'ըլլան, որք կ'ընան մրցիլ Բորթուկայի մէջ Ռէյլինկի-թընի ապաստանած մարտիկային հետ: Ամեն փորձառու ռազմագէտը կը վկայեն այդ գերազանց զինքերուն կարեւորութիւնը, և բնաւ չեն կասկածիր որ Տաճկներն անգամ, իրենց ապագային հոգը նախախնամութեան թողելու վարժուած ըլլալովն հանգերձ, այդ զինքերն երեսի վրայ թողուն ու ամրացնելու հոգ չառնին:

Անգղիական նաւատորմն, ըսինք, որքան ատեն որ բռնէ ծովը, բնաւ այդ երկրին ու և է մէկ կողմը, թէ ծովէն և թէ՛ ցամաքէն, վտանգի տակ ինչալէ ազատ կ'մնայ, և զայս ամենայն վտահալութեամբ կ'ըսեմք: Ինչու որ բնութեան պարզեւած այնպիսի պատրաստ ու զօրաւոր պաշտպանութեան ամբողջութիւններ պիտի ունենանք ձեռքերնիս, և զորս արուեստիւ ալ աւելի՝ ևս պիտի ստիպեցնենք, որ ալ այնուհետև և թէ ուղենք՝ կրնանք ամեն եկողին դէմ դնել:

Հոս չեմք ուղիւ կասեցողութիւնը ինքիւր ընել, ինչու որ այս բանը իբրև անհրաժեշտ և անփոխարինելի կ'նկատեմք: Սակայն իմացանք որ կըսեն, մինչև իսկ ամենէն փորձառու զինուորականներն անգամ թէ կ'Պօլսոյ պաշտպանութեան զինքերը ամրացնելու համար պէտք եղած աշխատութիւնը՝ ռուսական բանակի մը կ'Պօլսոյ պարիսպներուն տակն հասնելէ յառաջ չկրնար աւարտիլ: Եթէ այս երկրի ճիշմարտ և իրական է, ատի այն ատեն անգղիական ազգին յողորոգ և քաջութենէ ու հաստատութենէ անկումն կ'ընալի: Ինչ եղաւ ուրեմն աշխարհիս ամենէն մեծ արուեստագէտ ազգին՝ անգղիացւոց ունեցած—ինչպէս իզոտեն այնքան պարծանքը—այն հարստութիւնը, և թէ այդ հարստութիւնը չպիտի կարենալ մրցիլ ընդ մենտի մէջ Սմերիկայի հարաւայնոյ, և Սեմաթիօփօլի մէջ ալ Ռուսաց ցոյց տուած գործունէութեանը և փութալանութեանը հետ: Սակայն շատ հաւանական է թէ գոցալայտնաւ այդ երկիրը՝ ոչ այնքան ի գործ դրուելիք միջոցներուն՝ որքան որ առաւել ժամանակի խնդրոյն կը պատկանի, վախճալով որ ամբողջութեանը չինելու ամեն փոթ ու գործունէութիւն և ամեն տեսակ միջոց

պատրաստ դառնալովն հանգերձ, ռուսական բանակ մը սահմանագրելուն մինչև Պօլսոյ տեղի շուտ ատենի մը մէջ կ'հասնի:

Եթէ իրօք այս է զգացած վախերնուն պատճառը, այն ատեն բնական թէ Ռուսերն անգամ մը արշաւանաց սկսեցնուն պէս, այլ ևս ուղղակի Պօլսոյ վրայ քաշելէն զատ ուրիշ բան մը չունին ընելիք, և թէ—բոտ որումն կրնար ծովուն կողմանէ դալ—անմիջապէս Բուսանիա պիտի կոխեն ու անցնին, առանց իսկ հոգ ընելու ոչ Գերմանիան, ոչ Աւստրիան և ոչ ալ Գանուբեան տաճարութիւնները. որք է երթադրել որ, կըսեմք, Ռուսերն մէկ ասուամբ վարեալ և Շուսու պիտի հասնին, անմիջապէս Պալքանի կիրճերը պիտի անցնին, և Կարնէի գաշտին մէջ պիտի համախմբուին:

Արդ, ինչքան ժամանակի կորօսէ որ 300,000 հոգի—և ալ ասկից պակասն անբաւական է—կարենան առանց ու և է արդելիք մը՝ 500 մը զոն տեղ գրաւել: Եւ ինչքան ժամանակի կարօտ կ'ըլլայ այդ գործը՝ երբ յիշեալ բանակը, Գանուբ գետէն մինչև Մէրիճ գետը, իր քանակիւ քայլ ին մէկ մէկ բնական արգելքներու հանգիպի: Եւ Ռուսիս ինչպէ՞ս պիտի կարենայ սլաքն և մթերք հասցնել այսպիսի բանակի մը, պաշար դիպելու համար առանց չկայ առնելու:

Նիկողայոս կայսրը, որ զօրաւոր և լաւ պատրաստեալ ու կողբ բանակ մ'ունէր, երկու պատերազմ տալու հարկադրուեցաւ մինչև որ Կարնէ հասաւ: Ռուսի խելքի մօտ բան է կարծել կամ երթադրել թէ ասկէ քիչ ատենի մէջ Կարնէյ ռուսական բանակը՝ տաճկական գլխաւոր բերդերն ու ամրութիւնները գրաւել կամ պաշարել, զասոնք պաշտպանելու համար իր առջին երեք օսմանցի զօրաբանակ մը կոխել անցնել: Պալքաններուն գլխաւոր ամրութիւնի կիրճերէն անցնիլ ու ասոնք կ'աւարտելէն ետև ալ զայլ Պօլսոյ պարսպաքը գուռ ձեռք առնուլ:

Եթէ այսպէս քաշելով ու պատերազմներ մղելով անցած ամիսներուն մէջ, մեք անգղիացիք չպիտի կարենանք մեր քիչ մը վերը նկարագրած կ'Պօլսոյ պաշտպանութեան գծերն ամրացնել, ուրեմն հիմակ ուրեք պէտք է որ ի բաց և հեռու նետեմք մենէ քաջակորով և հատուտաւ մարդիկ եղած ըլլալու այն գաղափարնիս, որք մեր նախահարջը հանգամանքն ու ժառանգութիւնը եղած են:

Անգղիական կողմ լրագիրն ալ Ռուսիոյ դէպ ի Տաճկաստանի վրայ ընել դիտած արշաւանայն ու աշխարհակալութեան, այսինքն երկիր վատըկելու նկրտմանը վրայօք երկար անսովիւն մ'ընելով, կ'երբ սկսանք որ, թէ՛ այդ մտածած արշաւանքը

շատ գլխաւորութեամբ պիտի կարենայ ի գլուխ հանել, և թէ՛ աշխարհակալութեան արդիւնքը, եթէ ասոր ալ հասնելու և զայն ձեռք ձգողելու յաջողի, շատ չանցած իւր կորստեանն ու Զիտուն պատճառ մը պիտի ըլլայ:

Ռուսիոյ գլխաւոր և միակ դիտաւորութիւնն է, կըսեն, վերջապէս կ'Պօլսոյ գրաւել. բայց ատի գրաւելու համար նախ Բուսանիոյ հողը կոխել անցնելու է. ասով յիշեալ երկիրն երաշխաւորեալ չ'ըլլալ թիւնը բռնաբարուած ըլլալով, բնականաբար զոյգ երաշխաւորող տէրութեանց կողմէն իրեն դէմ արելք և ընդդիմութիւն մը յարուցանելուն առիթ տուած պիտի ըլլայ:

Բայց երթադրենք թէ՛ երաշխաւոր տէրութեանց մէկ մասին սիրտը չինելով ու զանոնք կերպիւ մը հանձնելով, իրեն դէմ երկրիք այդ ընդդիմութեան յաջողեցաւ առաջին առնուլ, երկրորդ արդելիք մը պիտի հանդիպի, երբ Գանուբ գետն անցնելով Ռուսուքի գաւառին տաճարութեանց առաջը գտնէ ինքզինքը:

Երթադրենք թէ յայտնաբերենք ալ, ո՞րք պաշարմամբ և ո՞րք յարձակմամբ յաջողեցաւ գրաւելու, երրորդ արդելք մը պիտի երէք դէմը, երբ Պալքան լեռանց կիրճերէն անցնելուն գայ կարգը Պալկարիոյ հարաւային մասը մըրնելու համար, ուր հազիւ իր հետք բերած քանակին 2/3-ը պիտի կարենայ մնալ:

Երթադրենք թէ այդ անանցանելի կիրճերն ալ յաջողեցաւ անցնելու մեծամեծ զոհողութեամբք ու կորուստներով, չ'ըրրորդ արդելքի մը պիտի պատահի, Տերքօսէն մինչև Չէքմէճէ եղած կ'Պօլսոյ պաշտպանութեան անսովի գիրքերուն դէմ մարտելու հարկադրուելով:

Վերջապէս երթադրենք թէ այս վերջին անսովի գծերն ալ յաջողելով ձեռք անցնել, և կարաց սիրել կ'Պօլսոյ, տարակոյս չ'կայ թէ այդ տիրապետութիւնը տեական կարենալ ընելու համար՝ Ռուսաստանի տախկան սահմաններն ալ մինչև Սև ծով յառաջ քշելու պիտի պարտաւորի:

Եւ ահա ճիշդ այս վայրկենէն, այսինքն կ'Պօլսոյ ռուսական տիրապետութեան ներքէն ինալու պահէն է որ Ռուսիոյ կայսրութեան անկումն ու կործանման թուականը պիտի սկսի:

Ինչու որ վստփորն ու Տարտուսէլը ռուսական լիճերու բանալեաց փոխարկեալ երբեք ամտեան չ'ըրալայի դէմ գոցեն գոնեանին, շատ չանցած անկո-աֆղանական արշաւանք մը պիտի սկսի Հնդկաստանի կողմէն դէպ ի հիւսիս վեր երնել, որն որ իրեն հետ միացնելով նորոգ նուաճեալ թաթար աղդերն ու լաւաութիւններն մէկ կողմէն և միւս կողմէն կողկասեան աղդերն, զանոնք հետքը հետէ աստիճանաբար երնելով ու ապստամբութիւններն զօրացնելով, վերջապէս

պիտի գայ հասնի կամ Ռուսիա իր նոր աշխարհակալած երկրին մէջը ձգելով, ետեւէն այսինքն Բուռն Ռուսաստանէն իւր հաղորդակցութիւնը կտրելու մինչեւ Պետարապետ ու Լեւհաստան, եւ կամ հարկադրելու ըզ-Ռուսներն որ թողնուի իրենց նոր աշխարհակալած երկրներն, վերըստին գառնան ու ամբողջութիւն 1831էն առաջ իրենց ունեցած նախկին սահմաններուն մէջը :

Այս կերպով Ռուսիոյ՝ Կ. Պոլսը զբաւելու աշխարհակալական նկրտմանց հետեւանքը սա՛ պիտի լինի թէ իւր նոր տեսչանայը մէջ չկրնայ յաջողելն զատ, իւր այժմու ունեցած սահմաններուն մէկ մասն ալ ձեռքէ հանելու պիտի առաջնորդուի, առթիւ առաջով միանգամայն որ Անգղիոյ օգնութեամբն ու աշխարհակալութեամբն Բուռն Ռուսաստանի, Պարսկաստանի եւ Տաճկաստանի մէջ տեղն ալ կովկասեան անկախ պետութիւն մը հաստատուի, եւ Հնդկաստանի վերայ սպառնացող սուլակն զօրութիւնն ալ Վանդէսի եզրէն մինչեւ Սիպերիոյ սահմաններն ընկրկելով հեռանայ :

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԲ

Բարիկ 1 գեկում:

Քամիւնի մամուկցող տպտամբաց դէմ բացուած դատաստաններուն շարունակութիւնը դադարեցնել պահանջող օրինաց ծրագիրը, որն որ երեսփ. խորհրդարանէն ընդունուած էր, մերժուեցաւ Երեսփ. անկէ :

Պաշտօնէջ 30 նոյեմբ.

Պաշտօնէից հրաժարելուն լուրը տակաւին չստուգուեցաւ, սակայն պաշտօնէութեան կայքով իւր շատ խորհուրդ կը թուի :

1 գեկում:

Կառավարութիւնը արտաքին կարգի ծախուց վարկ մը խնդրեց Խորհրդարանէն բանակին պիտոյիցը համար, որն որ մինչեւ գեկում 21 համախմբուելով պատրաստ վիճակի մէջ պիտի դրուի :

Աթէնք 1 գեկում:

Պ. Քամենտուրօս հրաժարական տուաւ, ուտելեաց տղերքերուն վրայ վերադիր մ'ընել առաջարկող օրինաց ծրագրին մերժուելուն պատճառաւ :

Բարձրագոյն Ատեանք վազն իւր վճիռը պիտի տայ : Ատեանն այս վճռովը կ'յայտնէ թէ ամբաստանեալ պաշտօնէացիք դատութեամբ ու կամաւ սահմանադրութեան դէմ դործեր, եւ ապօրինաւոր միջոցներով օրէնքներ քուէարկել տուեր են խորհրդարանին :

Պատժական օրէնքը թերի, եւ հետեւաբար այս կերպ սնիրները նախատեսած չըլլալով, ստոնք չեն կըրնար ըստ օրինի պատժոյ ենթարկուիլ, սակայն բարոյապէս պարտաւանաց քուէ մը պիտի արուի ամբաստանելոյ դէմ :

Հուսկ ուրեմն յիշեալ դատավճիռը, քուէարկութիւնը խարդախած եւ օրէնսդրական իշխանութիւնը կա-

շառած ըլլալու ամբաստանութենէն անտարտ կարճակէ դանձր :

Ս. Բէթէրպարիկ 1 գեկում:

Ընդհ. հրամանատար Նիքօլս մեծ դուքսը այսօր Գինէվ մեկնեցաւ : Կայարանը հասնելուն հան հաւաքուող սպայից կողմէն ուրախութեան աղաղակներով սղոնուեցաւ : Պէմ. րօէմ զօրապետը սուրբի պապերը մը ընծայ մատոյց յանուն բանակի ուղարկեց առ մեծ դուքսն, որն որ մեծապէս շնորհակալ եղաւ :

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մեծ Եպարգոսը, որոյ անձնական տկարութեան պատճառաւ քուէնի մ'օր Բ. Գրեյն բացակայ մնալը ծանուցինք, վերստին գտնելով իւր առողջութիւնը, նախքան օրումն առաւօտուն կայսերական պալատը դնաց վեհ. Սուլթանին կողմանէ կանչուած ըլլալով :

Պաշտօնէից Եկղարքը շարաթոր իւր փոխանորդին հետ միատեղ պաշտօնական կերպիւ Բ. Գուռը դաւելով, մեծ Եպարգոսին և այնուհետեւ Արտ. դործոց պաշտօնէաց Սալթիթ փաշայի հետ երկարօրէն տեսակցեցաւ :

Նոր օրէնսդրութեանց համեմատ նոր կազմակերպ պաշտօնէութեանը իւրաքանչիւր ճիւղին գլխաւորները, փոխանակ Նազըր կոչուելու, ինչպէս էր մինչեւ ցարդ, այսուհետեւ ըստ անդղիական կազմութեան՝ վեքիլ պիտի անուանին, օրինակի համար՝ մեծ Եպարգոսը՝ Բէխըր վեքիլ, Արտ. դործ. պաշտօնէացի՝ Ումաբը խարէճիէ վեքիլ, Գանձուց պաշտօնէացի՝ Ումուրը մալիէ վեքիլ և այլն նոյնպէս : Ամբողջ պաշտօնէութիւնն ալ 10 ճիւղի պիտի բաժնուի :

Վոսթորի նեղուցին մօտ Մուհար Թապեհասը ըստած մարտկոցը շարաթ օր մեծ զինավորման կատարուեցաւ :

Երեկ և առջի օր խել մը խուշոր Գրուբի թնդանօթները դրկուեցան Թօրհանէն, Վոսթորի նեղուցին երկու կողմի ամբուլութեանց մէջ զետեղուելու համար :

Քօրֆուլի ջրերուն մէջ վաթորկի հանդիպելով ընկղմող Նասր-է-Ազիզ արքունի շոգենաւուն հրամանատարն ու պաշտօնակալներն մայրաքաղաք հասնելուն պէս՝ դատաստանի տակ առնուելով հարցաքննութեան ենթարկուեցին : Սակայն կըսուի թէ նաեւ ընկղման պատասխանատուութենէն զերծ են :

Անցեալները Մարմարայի բացը անգղիական նաւ մը ընկղմող Պէշիւր անուն թունուղի շոգենաւուն դէմ, որ արգելման տակ առնուելով նաւահանգիստ վար դըռած էր, ընկղմեալ նաւուն արորդը կողմանէ բացուած դատը շարաթ օրը ծովային դատարանին առաջն ելաւ :

Պրինտիգիէն շարաթ օր հասնող հեռագիրը մը կ'ծանուցանէ թէ Լորտ Մալկապըրի ուրբաթ երկնոյ

մեկներէ անկից, որն որ մինչեւ այս առաւօտ մայրաքաղաք հասած ըլլալու է :

Անգղ. Բալ Մալ կազմէին Թէհրանի թղթակիցը կ'ըրէ թէ Պարսից Շահը միտք ունի եզեր մատերս նորէն գէպ ի Եւրոպա ողորդութիւն մ'ընել, բուն նպատակը 1878ի Բարիկի Արուստահանդ Խանի ներկայ գտնուելը ըլլալով : Շահը ոչ—պաշտօնապէս պիտի ընէ եզեր այս անգամ իւր ճանրորդութիւնը : Պէշիւրպէյի—Իրան տիրուղտով :

Լորենի կուսակալութեան մէջ գլխաւորաբար Գէշանի կողմերը աւաղակութիւնը երթալով տարածուելու վրայ է, ինչպէս կ'ըրեն : Տեղական կառավարութիւնը այնպէս կ'կարծէ թէ հաշակաւոր Բէթիօ առնուն աւաղակապետին խուճին է այդ շարադործութիւնն ընողը ուստի զան միայն ձերբակալել կ'նայի, թէպէտ ի զուր, մինչդեռ սադին Չէրքէզ Էրսակներ Բէթիօյի անուան տակ անթիւ ալեալներ կ'գործեն անպատիժ, կառավարութիւնը բնաւ Չէրքէզներուն վրայ այդպիսի մեղք մը չուղելով ձգել, հետեւաբար չէրքէզներն ալ Բէթիօյի հետ անանկ կարկադրութիւն մ'ըրեր են՝ որ երբ իրենք մէկ կողմէն կողորպտեն ու աւերեն, միւս կողմէն ջանան Բէթիօն աղատել զալթիէներու ձեռքն իյնալէն :

Արդարեւ աւաղակութեան սքանչելի կազմակերպութիւն մը :

Ի հաւատան թէ մերկ Մաթաֆան Խուկիւտարի հիւանդանոցին մէջ մեռեր է :

Պատերազմական պաշտօնէացի առջի գիշեր, և Տամատ Մահմուտ փաշայ ալ երեկ գիշեր իրենց ապարանքը պաշտօնէից ընթերք մը տալէն յետոյ, գիշերն ալ պաշտօնէից ժողով դամարեցին :

Մալթիթ փաշայ վաղն երեկոյ գեղարանական կոչուեք մը պիտի տայ ի պատիւ Պ. Շատօրթի, ուր Բ. Դըրան նախարարը ալ ներկայ պիտի գտնուի :

Արտաքին դործոց պաշտօնէութիւնը երկերկու դաւաղ պիտի յատկայնէ օտար տէրութեանց կողմէն դեպքանաժողովոյ անդամակցելու համար գրկուող ներկայսէր յիշ պատգամաւորաց :

Մարտաւան վերատեսուց Գեաւի փաշայ ուրբաթ օր վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը ընդունուելով երկար խորհրդակցութենէ մը յետոյ, մեկնելէն վերջը դնաց օտար տէրութեանց մէկ քանի դեսպաններուն հետ տեսակցելու :

Բումանիոյ այս անգի դործականաբար առջի օր Եպարգոսին ապարանքը գնաց, Բումանիոյ զինուորական պատրաստութեանց վրայօք բացաւարութիւններ տալու :

Վերապի.—Շարաթ աւուր թերթներն ալ 2րդ երես տառջին սխալակ 33րդ տողին մէջ, սխալմամբ «մէկ ձեռքերնին թնդանօթի պատրոյդը բռնած» ըսուեք է, փոխանակ բռնելու «թնդանօթի պատրոյդը բռնել» ըրնելու պատրաստ ջահը բռնած :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս ամսուան համող երրորդական հեռագրերն Լոնտոն 10 22 Բարիկ ալ 10-63 կ'անուցանեն, հրապարակը այսօր բացուեցաւ 12,01ի : Այժմ 11,58 կ'ընէ :

Հալածիւ ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ. 20 Նոյեմբեր

Բաց	12 01
Գոց	11 59
Բարձր գին	12 02
Ցած գին	11 57
Փոխ. 63ր	Փր. 60
» 65 ր	» 61
» 69 ր	» 4 50
» 73 ր	» 5 50
Գանձաւորման	39.
Սօսիւթէ Ժէնէրալ	2 23
Սօսիւթէ Թթուման	1 52
Պանք տը Բօնոթ.	5-06
Գրէտի Ժէնէրալ	2-05
Թրամիւն	1-55
Բում. Երկաթուղի	52.—
Բում. Կարօն	
Բօնո. »	
Տոկոս	0% 12—15
Բըբօր	2-5
Հէվալէսիզ	—

ԸՆԹԱՅԻ ԴՐԱՄՈՑ

(Օւմ. 100 րէ 1 4-2-1)

Անգղ. ոսկի	100.—
Դաղը. »	87.22
Բօլ	83 20
Գարպօն արծաթ	16.25
» Թղթադրամ	14.20
Գրքմից	51.20
Հինգնոց	10.10
Մէթալիք	12.10
Ճերմակ մէճիտ	4.
Պղինձ	119 20
Թղթադրամ	գոցուած 118.—

ՄԱՆԱՆԱՅ

ԺՈՂՈՎԵՑՑ ԵՒ Ի ԼՈՅՍ ԷԱԾ

Գ. Վ. ՍՐՈՒԱՆՉՏԵԱՆՅ

Նախընտրելի յանուն Ազայ Յովսէփայ
Խզմիրեանց Ղլարցւոյ
456 երեսէ բաղկացեալ նոր եր-
կասիրութիւն մ'է յիշեալ գրասէր
վարդապետին. նիւթերը զանազան
են և հետաքրքրական, բանասիրա-
կան, տեղագրական և հնախօսական
գողարկի և զգայուն ոճով մը գրը-
ուած: Գինն է 2 ու կէս ֆր. վաճա-
ճաւի Կ. Պօլսո հայ գրաւաճառաց
քով:

ԵՈՎԼԵՆ ՁԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԴԵՂ
Բաղադրութեամբ

Լ. ՏԻԽՆԵԱ ԴԵՂԱԳՈՐԾԻ

Երկրային ճանրորդաց համար
անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը,
որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն
մէկ խաֆէի դեղալ մը սոյն դեղէն
առնելով, կրկին չափովը պարզ ջրի
մէջ խառնելով խմած ատենը մարդ-
վերսալին իւր հանգարտ ու առողջ
վիճակը կստանայ, կը գանուի Լ.
Տիւնեայի դեղարանը, Ղալաթիա
Մեծ փողոց, Թիւ 108 մէկ շինք 2 ու
կէս ֆր. գնով:

ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՆ ՄԱՂԱՉԱՆ ԴՏՆՈՒԱԾ

ՈՒ

ՓԱՆԱՍԷ

Կոչուած ցաւի դեղը բարձրագոյն խառնու-
նեքէ բաղադրուած ըլլալով Թէ՛ ներսէն և
Թէ՛ դուրսէն կ'զործածուի ու բաղմաթիւ
ցաւեր ու հիւանդութիւններ շուտով կը բը-
ժըղկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է:

Ամեն տեսակ Գոլի, Ստամբուլի, մէջ-
քի կամ Սիւրբնուրու ցաւեր. ու նաև Թանչը,
Բօլթրա և այլ ամառուան հիւանդութիւն-
ներ ունեցողները այս դեղէն խմելու և
հետեւեալ կերպով: Կէս գաւաթ ջուրի մէջ
դիր ապուրի գրգռէն աւելի շաքար, վրան
լեցուր անուշի դրդալ մը փանստէ, տղէկ
մը խառնէ ու խմէ: Կոկորդի հիւանդու-
թեանց և Ուռնցքի համար դեղը վերոյիշ-
եալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կտմ եր-
կու ժամը հեղ մը մէկ կամ երկու անուշի
գրդալ սոյն բաղադրութենէն խմէ: Յօդա-
ցաւի բիւմաթիւմ, Ռաքի ցաւի, Ստամբ-
սի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու հա-
մար դուրսէն փանստէ քսելով աղէկ մը
շինելու է: Սկոպի ցաւի համար քիչ մը
բամբակ փանստէի մէջ Թաթիւնով ցաւած
ակռային վրայ դնելու է:

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար
դուրսէն փանստէ քսել հարկ ըլլայ, եթէ
քիչ մ'ալ խմուի աւելի շուտ բժշկութիւն
կըլլայ:

Մարմնոյն այրուած կամ ճըմլուած
տեղերը, ժշկելու համար վտանգը պատա-
հածին պէս փանստէն վրան աղէկ մը լե-
ցնելու է: Դանակով և կտրուած վէր-
քերը բժշկելու համար արիւնը չի սրբած
շուտով մը վէրքը կապելու և կապին վրա-
յէն փանստէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը
Թըշի: փանստէն նաև արեան շրջանը կա-
րագոյնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացը-
նէ:

Սյս դեղին օգտակարութեանը վրայ
երկարօրէն գրել աւելորդ կը համարենք.
գործածողները զայն միշտ կը գովեն, ու-
ղողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան
է: Կը ծախուի Մինասեան և Բնկերայ Կ.
մերիկեան վաճառատունը որ ի Ղալաթիա
Կ. Պօլսոյ:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ԱՅԳԱՅԻՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՆ

ՎԱՐՁԱՊԵՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ

ԽՕՍԱԾ ՃԱՌԵՐ

Արամեան Տպագրութիւն

Զօնէն, Վսեմ. Օտեան էֆ. Կա. հե-
ղինակն ուղղած նամակէն և ընտրողական
քերականութենէ մը զատ, կը պարունակէ
ընդարձակ առաջարան մը և վերջաբան մը
վարժապետական ժողովի պատմութիւնը և
հեղինակին հոն խօսած ճառերը կրթական
այլևայլ խնդրոց նկատմամբ: Սյս ճառերէ
մին, 120 էջէ բաղկացած, գրաբարին դէմ
աշխարհաբարը կ'ապշտպանէ անթիւ վիճ-
ութիւններով: Լեզուն բարեփոխուած է:

Դատարարական մեր ազգի առա-
ջին խնդրին ըլլալով, տարակոյս չկայ Թէ
ժողովորդը պիտի վստայ լսել գիտող
գաւաթարակի մը գաղափարները:

Կը ծախուի Ս. Ղ. և Եղաճեան գը-
րատունը և ուրիշ գրաւաճառաց քով, գին
15 դրու:

ՊԱՏԵՐԱՉԱՐԴ

ՔԵՐԱԿԱՆ

ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Ի ՊԵՏԱ ՄԱՆԱՆՅ

Սրուհատագէտ հրատարակին ճեռօքը
փորագրեալ և կալվածօրէնութի եղած ըն-
տիր և մաքուր 150 հատ պատկերօք, մա-
քուր Թղթի վրայ տպագրութեամբ, 48 ե-
րեսէ բաղկացեալ նոր այգրէնարան մէ, ու
րոյ մինակ գնոյն վրայ խօսելով տակաւին
Ամերիկայի մէջ անգամ առանկ գործ մը
այլաբան աժանութեամբ տեսնուած չէ:

Կեդրոնատեղին է Սուլթան—Համալ
Զարդարեան գործարան Թիւ 14, Կ'գտնուի
նաև բոլոր գրաւաճառաց քով:

Գին 1 դրու:

Դպրոցաց համար 100րն 10 դրղ կըլ-
լայ:

ԲԱՐԻՉ

ՊԱՐԱԳԱՆԱՆԱԿԻՐ

Թարգմանեաց

ՅՈՒՆ. ԷՃ. ԹՕԼԱՅԵԱՆ

Գաղղիացի հռչակաւոր վիպասանին
հետաքրքրական և գրաւիչ այս գործը ու-
րոյ տաճկերէն Թարգմանութիւնը մաս առ
մաս Սէնճուայի մէջ հրատարակուելով կը
չարունակուէր, այս անգամ աւարտած ըլ-
լալով ամբողջ գործը մաքուր և պատկե-
րազարդ տպագրութեամբ միակատոր հը-
րատարակուած է Բիրիշեան տպարանէն:

Կը ծախուի Պօլսոյ բոլոր հայ գրա-
վաճառաց քով Բերայ Աղա ճամբ Թիւ
185, ծխալաճառ Կիւլէրեան Ստեփան ա-
ղայի և Թաքսիմ Թիւ 39 ծխալաճառ
Նիկողոս աղա Տէտեանի խանութներն:

Գին 5 արծաթ մէճիտ:

ՏՕԲԹԻՕՐ ՓԱՓԱՉԵԱՆ

Պատրաստ է իրեն դիմող հի-
ւանդները դարմանել ամեն երեք-
շաբաթի և շաբաթ ժամը 5—7 Սա-
մաթիա Հայկական բնկերութեան
գաղինոյն դէմը Մ. ճիվանին Գե-
ղարանը, և ժամը 8—10 Սուլթան
Ահմէտ Մ. Ժօրժ Եաննէթի խախի դե-
ղարանը Թիւ 128:

Խաւքէօյտէ Բրօթէսթանթ Ժո-
ղովարանին իթիոյինտէ պուլունան
վաթը պիր արսա սաթլըդ օլուպ,
վէ իսթէյէնէ իսթէյտիդի մըգտարը
վէրիլէպիլէճէղինտէն, զիատէ մա-
լիւմաթ ալմադ իսթէյէնէր Ղալա-
թատա Մինասեան Ամերիկան մա-
ղապաքնտա Մինասեան Պետրոս ա-
ղայա միւրաճաւթ իյլէմէլէրի իլան
օլունուր: